

PROEFBEDRIJF PLUIMVEEHOUDERIJ VZW

Vlaamse en Nederlandse vleeskuikenbedrijven begeleiden naar een lager antibioticagebruik

Resultaten van het Europees Interreg project i-4-1-Health

Om antibioticaresistentie een halt toe te roepen, streven zowel de humane geneeskunde als de diergeneeskunde naar een verminderd gebruik van antibiotica. Binnen het i-4-1-Health project begeleidden we gedurende anderhalf jaar vleeskuikenhouders van 15 Vlaamse en 13 Nederlandse bedrijven om hen te helpen om minder antibiotica te gebruiken. Elk bedrijf meldde zich vrijwillig aan en had ten opzichte van het nationaal gemiddelde een hoog antibioticagebruik (voor de Vlaamse bedrijven was er bij de start van het project geen benchmark en gebeurde deze beoordeling op basis van input van de dierenarts).

Coaching als ondersteuning voor minder antibioticagebruik op vleeskuikenbedrijven

Voor de begeleiding van de vleeskuikenhouders die hun antibioticagebruik wilden verminderen, gebruikten we de zogenaamde ADKAR®-coachingsmethode, een bestaande methode die we binnen het i-4-1-Health project aanpasten om toepasbaar te maken in de veehouderij. Deze methode begeleidt personen in het realiseren van veranderingen in hun bedrijfsvoering en bestaat uit vijf elementen of categorieën waarop gecoacht kan worden.

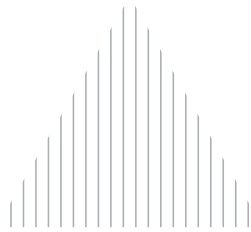
FOCUS

- > Kosten drukken en rendement verbeteren
- > Beter dierenwelzijn en -gezondheid

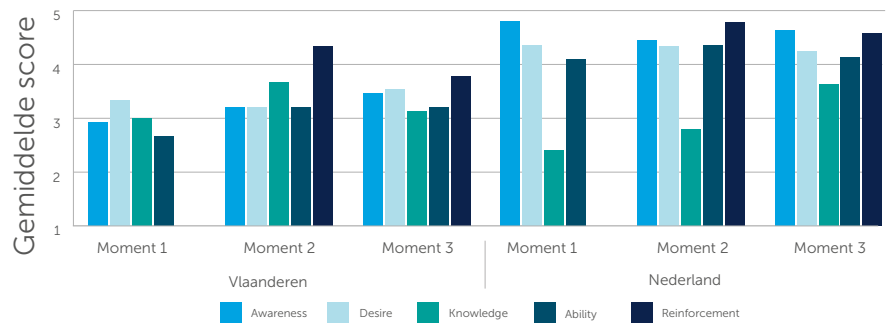
ADKAR® staat voor:

- **A**wareness: is de veehouder zich bewust van het probleem?
- **D**esire: wil de veehouder iets doen aan het probleem?
- **K**nowledge: weet de veehouder hoe hij het probleem kan aanpakken?
- **A**bility: heeft de veehouder de mogelijkheden (logistiek, financieel, enz.) om het probleem aan te pakken?
- **R**einforcement: lukt het de veehouder om deze aanpak op lange termijn vol te houden?

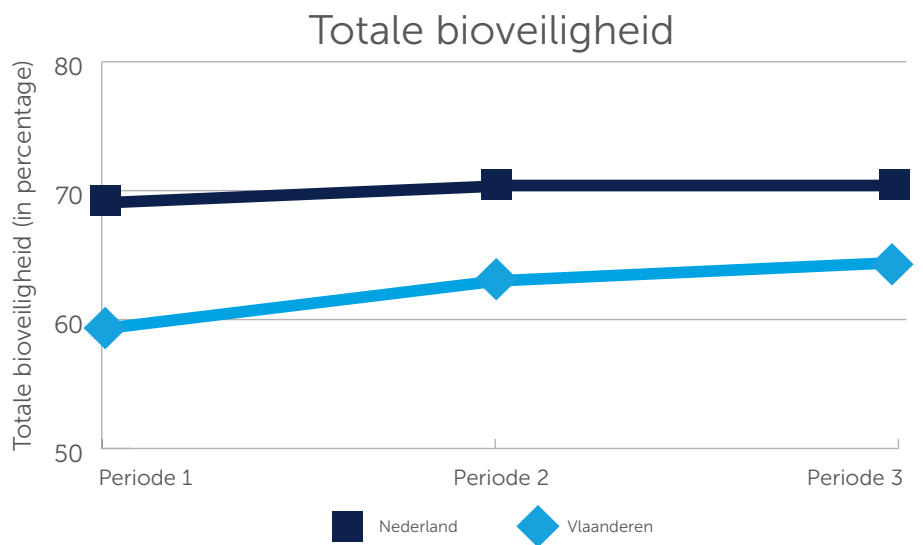
Op elk deelnemend vleeskuikenbedrijf bepaalden we de ADKAR-score op drie momenten (voorafgaand aan de coaching, halverwege en op het einde van de coaching) (Figuur 1). De Nederlandse vleeskuikenbedrijven scoorden op de meeste onderdelen beter dan de Vlaamse bedrijven.

Figuur 1: Gemiddelde ADKAR-score van 15 Vlaamse en 13 Nederlandse deelnemende vleeskuikenbedrijven.

Figuur 2: Evolutie van de totale bioveiligheid op Vlaamse en Nederlandse vleeskuikenbedrijven tijdens de coaching. Periode 1 is de bioveiligheidsscore bij de start van de coaching. Periode 2 startte zes maanden na aanvang van de coaching, periode 3 nog eens zes maanden later.

Opvallend echter is dat de Nederlandse bedrijven slechter scoorden op het gebied van kennis (Knowledge). Toch is deze kennis, net als de meeste andere onderdelen, op het einde van de coaching gestegen op zowel de Vlaamse als Nederlandse bedrijven.

De mate waarin de veehouder de veranderingen bleef volhouden, kon enkel vanaf het tweede moment gescoord worden. Zowel de Vlaamse als Nederlandse veehouders scoorden goed in dit onderdeel. Ze bleven de veranderingen ook na het stopzetten van de coaching volhouden.

Deelnemende vleeskuikenbedrijven verbeterden hun bioveiligheid

Hoe minder ziektekiemen aanwezig zijn op het bedrijf, hoe minder vaak de dieren antibiotica nodig hebben. Bioveiligheidsmaatregelen voorkomen insleep en verspreiding van ziektekiemen op het bedrijf. Daarom bespraken we op elk deelnemend bedrijf de bioveiligheid op drie momenten, met

telkens zes maanden tussen. Dit gebeurde met behulp van de Biocheck.UGent™, een scoringsysteem dat de bioveiligheid op een veebedrijf onafhankelijk en wetenschappelijk evalueert. Zowel de externe als interne bioveiligheid krijgt een score tussen 0 (geen enkele bioveiligheidsmaatregel wordt toegepast) en 100 (perfecte bioveiligheid). Een bedrijf moet steeds streven naar een zo hoog mogelijke score per onderdeel.

Op basis van deze scores deden de vleeskuikenhouders heel wat aanpassingen om de bedrijfsvoering en bioveiligheid op hun bedrijf te verbeteren (zie kader). Deze aanpassingen gingen vooral over de verbetering van de hygiëne en meer aandacht voor de opvang van eendagskuikens.

Bij de start van de coaching was de totale bioveiligheid - de som van de externe en interne bioveiligheid - op de Nederlandse deelnemende vleeskuikenbedrijven iets beter (69,1%) dan die op de Vlaamse bedrijven (59,3%). De Nederlandse bedrijven verbeterden dit tijdens de coaching met 1,3%, de Vlaamse bedrijven met 5,1% (Figuur 2).

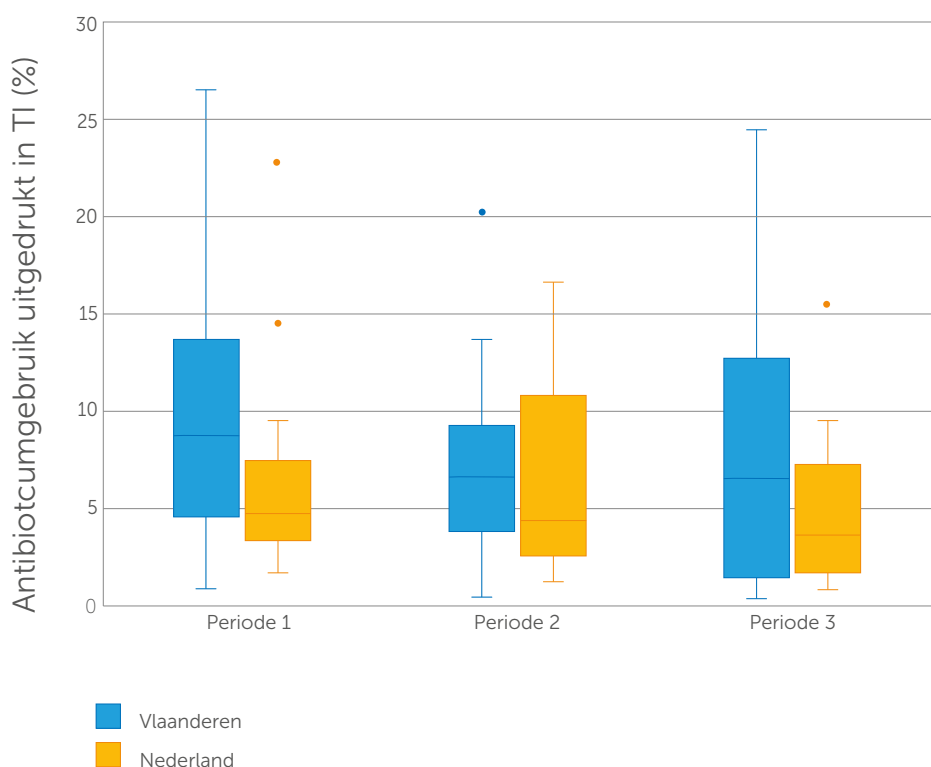

Gemiddeld antibioticagebruik daalde op de deelnemende vleeskuikenbedrijven

Het antibioticagebruik op elk deelnemend vleeskuikenbedrijf werd uitgedrukt als een treatment incidence of TI-waarde. Deze geeft procentueel weer hoeveel dagen een dier tijdens zijn leven antibiotica kreeg. Zo hebben vleeskuikens die tijdens een ronde van 40 dagen vier dagen antibiotica kregen, een TI-waarde van 10. Het is dus anders dan de vaak gebruikte waarden DDD (dierdagdosering) of BD100 (aantal behandeldagen op 100 dagen).

Er bleek een grote variatie in antibioticagebruik tussen de deelnemende bedrijven (Figuur 3). Het antibioticagebruik op de Nederlandse bedrijven was over het algemeen lager, mogelijks omdat Nederland eerder dan Vlaanderen startte met het toepassen van doelstellingen voor een verminderd antibioticagebruik. Zowel de Vlaamse als Nederlandse deelnemende bedrijven hadden op het einde van de coaching minder antibiotica gebruikt in vergelijking met de periode voorafgaand aan de coaching.

Figuur 3: Verloop van het gemiddeld antibioticagebruik uitgedrukt als TI of treatment incidence op de 15 Vlaamse en 13 Nederlandse deelnemende vleeskuikenbedrijven tijdens het verloop van de coaching. Periode 1 is een jaar voor de start van de coaching. Periode 2 startte zes maanden na aanvang van de coaching, periode 3 nog eens zes maanden later.

De deelnemende vleeskuikenhouders deden heel wat aanpassingen om de bedrijfsvoering en bioveiligheid op hun bedrijf te verbeteren. Hieronder zijn enkele van deze aanpassingen opgesomd. Zijn deze ook op uw bedrijf in orde?

Maatregel	In orde op uw bedrijf?
Laarzen grondig reinigen met een laarzenwasser vooraleer door de ontsmettingsbak te gaan.	
Handen wassen voor en na elk stalbezoek.	
Apart materiaal per stal, gemarkeerd met een kleurcode of met het nummer van de stal.	
Aparte kleding en schoeisel per stal.	
Duidelijke scheiding tussen schone en vuile zone op het bedrijf.	
Eendagskuikens worden geleverd door één vaste leverancier die het transportvoertuig reinigt en ontsmet voor aankomst op het bedrijf.	
Personenwagens blijven aan de ingang van het bedrijf staan. Sluit de ingang van het bedrijf af en vermeld een telefoonnummer waarop de bezoeker zich kan aanmelden vooraleer hij het bedrijfsterrein betreedt.	
Reinig en ontsmet de stal tijdens de leegstand. Dit betekent mest uitrijden, de stal inweken, nat reinigen en de stal laten opdrogen vooraleer te ontsmetten.	
Besteed aandacht aan de opvang van eendagskuikens. Bied voer aan op kuikenpapier, zorg voor een voldoende hoge vloer- en staltemperatuur, controleer de cloacatemperatuur en navel van de kuikens.	
Laat minstens één keer per jaar een drinkwatermonster – zowel aan de bron als aan het einde van de drinklijn – onderzoeken door een erkend laboratorium.	
Een uitgebalanceerd voer draagt bij aan het optimaal benutten van het genetisch potentieel van vleeskuikens. Transparant overleg tussen veehouder en voerfirma is hierbij belangrijk.	
Tracht uitladen te vermijden. Moet er toch uitgeladen worden, voorzie dan bedrijfseigen kleding voor de vangploeg.	
Gebruik rookproeven om na te gaan hoe de inkomende stallucht zich verspreid door de stal en of de ventilatie goed is ingesteld.	
Bespreek regelmatig met de bedrijfsdierenarts het vaccinatieschema. Het kan nodig zijn dit aan te passen, afhankelijk van de ziektes die op dat moment circuleren.	
Bekijk regelmatig de technische resultaten en vergelijk ze met de vorige rondes. Op die manier wordt duidelijk of de genomen maatregelen voordelen opleveren en of er bijsturing nodig is.	

Conclusie

De vleeskuikenbedrijven die deelnamen aan het i-4-1-Health project verbeterden de bioveiligheid op hun bedrijf. Gedurende het project zagen we een consistente daling van het antibioticagebruik op de deelnemende bedrijven, dit is een belangrijke stap in lijn met nationale reductiedoelstellingen.

Zowel de humane geneeskunde als de diergeneeskunde moet inspanningen blijven leveren om het gebruik van antibiotica zoveel mogelijk te beperken en ze enkel te gebruiken als ze strikt noodzakelijk zijn. Enkel zo kan antibioticaresistentie – en het niet langer behandelbaar zijn van infectieziekten – een halt toegeeroepen worden.

Meer gedetailleerde informatie over de bevindingen op de vleeskuikenbedrijven die deelnamen aan het i-4-1-Health project leest u in de brochure 'Hoe het antibioticagebruik op vleeskuikenbedrijven verminderen?'. Deze brochure is te raadplegen op www.provincieantwerpen.be/proefbedrijf, in de rubriek 'Publicaties'.

Het i-4-1-Health project is gefinancierd vanuit het Interreg V Vlaanderen-Nederland programma, het grensoverschrijdende samenwerkingsprogramma met financiële steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Aanvullende financiering werd ontvangen van het Nederlandse Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het Nederlandse Ministerie van Economische Zaken, de Provincie Noord-Brabant, het Belgische Departement Landbouw & Visserij, de Provincie Antwerpen en de Provincie Oost-Vlaanderen.

Nele Caekebeke², Moniek Ringenier², Merel Postma², Franca Jonquiere³, Tijs J. Tobias³, Francisca C. Velkers³, Manon Houben⁴, Nathalie Sleecckx¹, Iris Van Dosselaer¹, Johan Zoons⁵, Eva Pierré¹, Prof. Jeroen Dewulf², Prof.1 Arjan Stegeman³

1 Proefbedrijf Pluimveehouderij, Geel, België

2 Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Gent, België

3 Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht, Nederland

4 GD Deventer, Nederland

5 Dienst Landbouw en Platteland, Provincie Antwerpen